

KOLIK DOMŮ, TOLIK 1/2 EN

ÁĚtrtek, 29 leden 2015

Nedávno mě v Africe naprosto odzbrojil rozhovor Námce s Američanem. Námec se podivoval nad krátkou trvanlivostí pověstných amerických plechových domů: „V Námecu si tradičně staví dřevěné domy jen blázni, kteří vyjadřují nějaký svůj environmental statement.“

Překvapilo mě to. Považovala jsem Námce za jeden z mimořádných uvědomělých národů v oblasti udržitelného životu. V rozvojových zemích je problém ještě palivější. Námec jaký postoj k životnímu prostředí je to po by tu lidé chtěli stavět na odív. Dám krom jiného slouží i jako prostředek k ohromení sousedů. Přístup „více“ přeládá například společenskými vrstvami. Obdiv k tradičním postupům a místním materiálům není na rozvácí dovezených z ÁĚiny na počtu dnešních;

Ostatně není divu, že v oblastech zmítaných přírodními katastrofami a válečnými konflikty, je beton stále symbolem trvanlivosti a luxusu. Lokální materiály většinou vyjadřují pracovní údržbu nebo promyšlenou realizaci, na kterou bude dostatek času. A život se stává rychleji vdeš; Krásným příkladem budiž toská oblast Koutammakou, kterou UNESCO zapsalo na seznam světového kulturního dědictví díky jedinečnému způsobu života tamního obyvatelstva a originálnímu způsobu stavění obydlí. Muži staví hliněné pevnosti propracovanou kolika úrovní dispozicí. Každý centimetr krychlový má specifickou funkci provášenou vky. Na zastavěné ploše necelých šestnácti metrů čtverečních je celá rodina, slepice i kozy. Vše se zde koupe, spí, suší se a skladuje sklizeň. Vše má svůj vlastní oddělený prostor. Taková pevnost se jmenuje dům tata. Pro muže je (bylo) postavit tatu otázkou prestiže. Kolik domů tata postaví, tolik má mít 1/2 en.

Domy v toské oblasti Koutammakou (foto: Michaela Solnická)

Lidé ale od tradičních staveb upouští a stavějí z dovezených materiálů. Ti, kteří ochutnali pokrok a výhody moderního světa, jakými jsou vlnitý plech nebo betonové tvárnice, nedají na své nové obdélníkové krabice dopustit. Muž, který má na starost udržení této unikátní místní tradice, na otázku, proč nemá vlastní dům tata, odpovídá bez zaváhání: „Moderní dům nevyjadřuje žádnou údržbu. Ušetřený čas má už novat němu jinému.“ Usrkáváje už nějaké pivo přepouští, že plechová stěcha v krajině nenadává velkou parádu. Musí ji přivést z hlavního města (kam připluje z Jihoafrické republiky), v období horka je pod ní moc horko, v období deště protéká. Souhlasí s tím, že právě hliněné domy mají etné výhody. Jsou z dostupného materiálu a schopnosti jedince. Jsou sice náchylnější k postupné degradaci a téměř bez přestávky vyjadřují údržbu, ale opravy jsou snadné a zaměstnávají lidi. Ti, kteří je dříve stavěli a opravovali, dnes nemají jinou práci a podléhají alkoholu. Bohužel, kompozice dokonale promyšlená pro tradiční život, se už méně hodí pro výdobytky moderní doby. Do to ví i tento strážce tradice. Jeho prací je přeměňovat krajiny, že tata je správnou volbou, sám však přiznává, že se tam vracet nechce. (foto: Michaela Solnická) S oblibou káme, že historie se opakuje. Ale spíše se netočí do kolečka, točí se ve spirále. ÁĚas je důležitý rozměr a je důležitým faktorem pokroku. Jak snoubit tradici udržitelnost? V architektuře spoívá udržitelnost v individuálním přístupu a pochopení. Pokud nepochopíme, s čím pracujeme a proč to děláme, pravděpodobně neuspějeme. Nikdy se nedobereme ke kvalitnímu - natož udržitelnému návrhu. Samotné opakování a zapojení ověšených zvyklostí nás vzhůru po spirále nepovede. Je třeba také experimentovat s tím, co nám prostředí nabízí. MICHAELA SOLNICKÁ

Michaela Solnická je architektka. Pracuje v ateliéru Cigler Marani Architects. Je zodpovedná za oddelení Cigler Marani Unlimited, které se věnuje architektuře s lidským rozměrem. S architektky, umělci a řemeslníky spolupracuje v Ghaně, Burkině Faso a Etiopii. Na Fakultě architektury ČVUT zajišťuje výzkumem estetiky nosných prvků v oblastech s omezenými zdroji.